

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta sekä tähän liittyväksi perustelumuistioksi

Lausunnonantajan lausunto

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta sekä tähän liittyväksi perustelumuistioksi

Keskeiset huomiot

Nykyinen ambulanssikuljetusten korvauskäytäntö on vanhentunut ja perustuu potilaiden kuljettamiseen päivystysyksiköihin, ei potilaiden kokonaisvaltaiseen hoitamiseen, eikä varsinkaan kuljettamatta jättämiseen. Tästä syystä Itä-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa uudistuksen keskeisiä muutosehdotuksia, jotka tähtäävät ensihoitopalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuiden uudistamiseen 1.1.2027 lähtien, ei ennen sitä, koska uudistus aiheuttaa muutoksia mm. laskutusjärjestelmiin.

Hyvinvointialue ei kannata sitä, että uudistuksiin sisällytettäisiin ei-ensihoidolliset potilaskuljetukset (kiireettömät sairaankuljetukset), koska niistä maksettavat korvaukset voisivat vähentää ensihoitopalveluiden rahoituksia ja siten heikentää terveydenhuoltolain (1326/2010) 40§:ssä todettujen ensihoitopalveluille kuuluvien tehtävien hoitamista. Tämä on uhkana varsinkin Hus-alueella, jossa on runsaasti ei-ensihoidollisia tehtäviä (noin 43 000 kpl/vuosi) ja jossa ensihoitopalvelun järjestämisvastuu on Hus Yhtymä Oy:llä ja jossa hyvinvointialueiden pelastuslaitokset toimivat ensihoitopalveluiden tuottajina. Muutos kiireettömien sairaankuljetusten korvauskäytännössä voisi johtaa kustannusten merkittävään nousuun ja näiden kuljetusten ylimedikalisaatioon sekä välillisesti ensihoidon ja vaativien potilassiirtojen entistä vaikeampaan talousahdinkoon.

Esityksestä ei käy selkeästi ilmi, voivatko ensihoidon asiakasmaksuja periä vain ensihoitopalvelun järjestämisvastuussa olevat tahot (hyvinvointialueet ja HUS) vai myös palveluntuottajat (esim. HUS-alueen hyvinvointialueiden pelastuslaitokset). Lisäksi jää epäselväksi peritäisiinkö asiakasmaksut sekä ensihoidon kuljetuksesta että päivystyspisteessä. Niin ikään jää epäselväksi laskuttavatko hyvinvointialueet toinen toisiaan potilaan kotikuntien mukaan vai jäisikö nykyinen malli voimaan.

Hyvinvointialue pitää esityksen tavoitteita terveydenhuollon monikanavaisen rahoitusjärjestelmän yksinkertaistamisesta kannatettavina. Ehdotukset muista asiakasmaksulain muutoksista ovat myös kannatettavia, vaikkei vaikutusten arvioinneissa ole otettu huomioon kaikkien maksuhojennusten vaikutusta asiakasmaksukertymään, kuten ei myöskään muutosten vaatimia hallinnollisia kustannuksia, joita syntyy esimerkiksi asiakasmaksujen perinnästä.

Vastaukset [lausuntopalvelussa](#) esitettyihin kysymyksiin

- 1. Lausuntonne ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisältymättömien ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille sisältäen ensihoitopalvelun sekä muiden kuljetusten asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun**

Esityksessä ehdotetaan ensihoitopalvelun ja ensihoitopalveluun sisältymättömien kuljetusten asiakasmaksujen korottamista, joita Itä-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa.

Muiden ensihoito- ja sairaankuljetusten osalta lain valmistelutyössä tulee huomioida ne tilanteet, joissa asiakkaana on ollut ulkomaalainen potilas tai maksajana on potilaan vakuutusyhtiö tai työnantaja, jotta laskutusperusteet ja -hinnat olisivat valtakunnallisesti yhdenmukaisia.

Hyvinvointialue kannattaa niin ikään ehdotusta, jonka mukaan asiakasmaksun laskutusoikeus olisi myös niissä tilanteissa, joissa potilaalle tehdyn hoidon tarpeen arvioinnin jälkeen todettaisiin, jopa ilman ensihoidollisia toimenpiteitä, ettei potilaan tilanne edellytä kuljetusta päivystyspisteeseen, riippumatta siitä, kuka hätäilmoituksen on tehnyt.

- 2. Lausuntonne muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista (indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset)**

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue pitää asetusehdotusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta pääosin kannatettavana ja uskoo sen tukevan mm. sääntelyn selkeyttämistä. Esityksen mukaiset muutokset asiakasmaksuihin ja rahoitusvastuisiin ovat perusteltuja ja tukevat palvelujen tarkoituksenmukaista järjestämistä.

Hyvinvointialue kannattaa ehdotusta, jonka mukaan asiakasmaksujen, kuten myös tulosi-donnaisten asiakasmaksujen vähimmäiskäyttövarojen ja tulo-rajajojen määrien tarkistukset sidottaisiin jatkossa hyvinvointialueiden hintaindeksiin ja indeksitarkistukset tehtäisiin vuosittain.

Hyvinvointialue pitää esitystä käyttämättä jätetyistä palveluista perittävien maksujen korottamisesta ja soveltamisalan laajentamisesta perusteltuna ja tarpeellisena. Näillä muutoksilla voidaan parantaa palvelujen saatavuutta ja tehokkuutta sekä vähentää hyvinvointialueille aiheutuvia kustannuksia.

- 3. Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista**

Ensihoidon osalta vaikutusarvioinnissa tulee huomioida maksutuottoihin liittyvä epävarmuus, saadaanko asiakkailta perittyä maksuja yhtä paljon kuin vastaavasti valtionrahoitusta pienennetään.

Rahoitusvastuun siirto hyvinvointialueille on suunniteltu valtion kannalta kustannusneutraaliksi. Uudistus on kuitenkin lisäämässä hyvinvointialueiden järjestämis- ja rahoitusvastuita, lisäten mm. hyvinvointialueiden hallinnollista työtä, erityisesti tietojärjestelmämuutosten ja maksujen perimisen osalta. Nämä edellyttävät henkilöresurssilisäyksiä hyvinvointialueille ja myös näistä aiheutuvat kustannukset tulee kompensoida hyvinvointialueiden valtionrahoituksessa.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue pitää esitettyjä muutoksia perusteltuina ja kannatettavina. Indeksitarkistusten sitominen hyvinvointialueindeksiin ja niiden vuosittainen tarkistaminen parantaisi hyvinvointialueiden taloudellisia edellytyksiä järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Samalla muutokset suojaisivat asiakkaita kohtuuttomalta maksutaakan kasvulta.

Käyttämättä jätetyn palvelun maksua koskeva sääntely on ollut osa asiakasmaksulakia, ja sen periminen on ollut mahdollista tietyin edellytyksin. Esityksessä ehdotetaan, että käyttämättä jätetyn palvelun maksua korotettaisiin 30 prosentilla nykyisestä 56,70 eurosta 73,70 euroon. Tämä korotus on perusteltu, jotta maksulla voitaisiin nykyistä paremmin kattaa käyttämättä jätetyistä palveluista aiheutuvia kustannuksia. Maksun korottaminen vahvistaisi hyvinvointialueiden taloutta, josta syystä Itä-Uudenmaan hyvinvointialue kannattaa esitystä käyttämättömän palvelun maksukorotusta. Maksun korottaminen ja soveltamisalan laajentaminen voivat vähentää käyttämättä jääneitä palveluja ja niistä aiheutuvia kustannuksia, mikä niin ikään vahvistaa hyvinvointialueiden taloutta.

4. Edellyttääkö ensihoidon laskutustietojen käsittely muutoksia tietojärjestelmiin (esimerkiksi laskutustietojen saaminen THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä hyvinvointialueen laskutusjärjestelmiin)? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia

THL:n ensihoitorekisteristä ei ole yhteyttä nykyiseen ensihoidon laskutusjärjestelmään tai muuhun hyvinvointialueen käytössä olevaan maksujärjestelmään, joten asia vaatii kehitystyötä ja rajapinnan rakentamista. Hyvinvointialueiden on myös päivitettävä tietojärjestelmänsä uusien maksujen ja korvauskäytäntöjen mukaisiksi. Näiden muutostöiden kustannukset tulee huomioida joko rahoituksessa tai sitten niille tulee osoittaa erillistä valtionavustuksella ml. kehittämistyö. Kustannusarviota tälle kokonaisuudelle ei Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle ole tehty, joten tältäkin osin lainvoimaan tulo tulee siirtää tapahtuvaksi vasta 1.1.2027.

5. Minkälaisia tietojärjestelmä- ja muita muutoksia ensihoitopalveluun sisältymättömien kuljetusten laskutustietojen käsittely edellyttää? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia sekä toimeenpanoon tarvittava aika

Tätä vaikutusarviointia, kuten ei myöskään arvioita aikataulusta tai kustannuksista, ei ole tehty Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella.

6. Kysymys hyvinvointialueille (mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä): Millaisia sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia esityksellä arvioidaan olevan alueellanne?

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita järjestämisvastuussa olevalle Hus-Yhtymä Oy:lle. Siihen liittyvä yhteistoimintasopimus on parhaillaan päivitettävänä ja sitä tullaan päivittämään uudelleen lakimuutosten mukaisesti.

Hus-alueen hyvinvointialueet ovat laatineet Hus-Yhtymä Oy:n kanssa sopimuksen kiireettömistä sairaankuljetuksista, jotka toteutetaan Hus Akuutti Sairaankuljetuksen ja sen kilpailuttamien sairaankuljetusyritysten toimesta. Nämä sopimukset jouduttanee irtisanomaan ja kilpailuttamaan uudelleen hyvinvointialueiden toimesta, jollei ed. järjestely ole enää mahdollista esityksen voimaantultua. Vaihtoehtona lienee näiden tehtävien järjestäminen omana tuotantona.

Jorma Kuikka

Ensihoitopäällikkö

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos / -hyvinvointialue